

Vzdorování chorobě a smíření s umíráním

Dobiáš V.

Life Star Emergency, s. r. o. v Bratislavě
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Souhrn

Etická úvaha na téma postoje papeže Jana Pavla II, který při vědomí neodvratnosti vlastní smrti si zvolil umírání v domácím prostředí a odmítl připojení k ventilátoru.

Abstract

Fighting disease and accepting dying

This ethics essay is dedicated to the attitudes of the late Pope John Paul II who, aware of the inevitability of his own demise, chose to die in the home environment and refused mechanical ventilation.

Anest. intenziv. Med., 16, 2005, č. 5, s. 272–273.

Papeže si pamatuji od Jana XXIII., ale tento byl výjimečný. Možná i proto, že jsem měl čest být během každé z jeho tří návštěv na Slovensku mezi organizátory zdravotnického zabezpečení poutníků.

Všichni mohou těžit z příkladu, který světu ukázal papež Jan Pavel II. prostřednictvím médií v posledních dnech, týdnech a letech až do té míry, že se zdánlivě ponížil. Nejenže trpělivě snášel chorobu, ale do poslední chvíle byl neskutečně aktivní. I když mu někdy nebylo fyzicky rozumět, jeho myšlenky byly jasné a inspirující. Do posledních chvil měl smysl pro humor a udržel si optimismus. Přitom určitě trpěl, tak jako každý člověk v jeho věku a následkem chorob, které měl. Kdo dokáže říci pár hodin před smrtí: „*Jsem veselý, buďte i vy?*“ Ani všichni věřící nepochopí hloubku jeho víry v brzké setkání s Otcem, tryskající z těchto slov. Nepochybně měl zdravotní péči, která je pro většinu z nás nadstandardní, ale užíval jen léky, které jsou dostupné i většině Slováků. Po operacích trávil na nemocničním lůžku kratší čas, než většina z nás. Přesto, že rozpárané břicho bolí každého stejně, podobně jako náhrada kloubu. Pravidelně pracoval ve věku, ve kterém většina jeho vrstevníků již jen vzdychá a celé okolí obtěžuje nervozitou.

Jako člověk podal příklad smíření se s neodvratností smrti a rozhodl se setrvat v domácím prostředí. Jasně dal najevo, že pobyt v nemocnici není žádoucí, protože technika udržování při životě se rovná technice oddalování smrti. Nedostatečné a mělké dýchání je několik hodin velice nepříjemné, ale on, nikoliv ošetřující lékaři, musel odmítnout napojení na přístroj s umělým dýcháním. To není eutanazie, ale rozhodnutí zralé a nezakomplexované osobnosti. Uznat

sám před sebou, že život končí, je těžké, a Janu Pavlovi II. určitě pomohla víra v posmrtný život a v Boha.

Téměř denně se setkávám s nemocnými a jejich příbuznými, kteří přes dlouhou chorobu si stále myslí, že člověku v posledním tažení pomůže odvezení do nemocnice. A to přesto, že nemocnice je určena nemocným, kterým se ještě pomoci dá, nikoliv těm, pro které lékařská věda již nemá prostředky, aby umírání zvrátila a prodloužila plnohodnotný život.

Chyba je též na straně lékařů, kteří nechtějí, neumějí nebo nemohou vysvětlit nemocnému a příbuzným, že choroba je v takovém stadiu, kdy léčení a zlepšení již nejsou možné. Chyba je též na straně příbuzných, kteří nechtějí, neumějí anebo se bojí pohledět do očí smrti člověka jim blízkého a snaží se přenést odpovědnost na cizí a nezainteresované. Chyba je též na straně nemocných, kteří se nechtějí nebo nedovedou smířit s koncem života a ve snaze neobtěžovat, souhlasí s vytržením z přirozeného domácího prostředí do neosobního a cizího zdravotnického zařízení. S výjimkou absolutních samotářů dá každý přednost možnosti prožívat poslední okamžiky života, spojené s přirozeným strachem ze smrti, ruku v ruce s blízkým příbuzným, před zaručenou samotou v nemocničním pokoji.

Přesto všechno je umírání, ať relativně náhlé nebo po dlouhých letech těžké choroby, v domácím prostředí s chápajícími příbuznými, bez snahy o rychlý odvoz do nemocnice, vzácné a ojedinělé. Skláním se před všemi, kteří se tak dokáží rozhodnout – ať již sám umírající anebo jeho rodina – všichni mají mou úctu.

Svatý Otec ukázal mnohým, že přes „protekci“ je možno zůstat mimo nemocnici (i když v přizpůsoben-

né ložnici) v kruhu nejbližších a nelehké umírání překonat s pocitem ne nadarmo prožitého života.

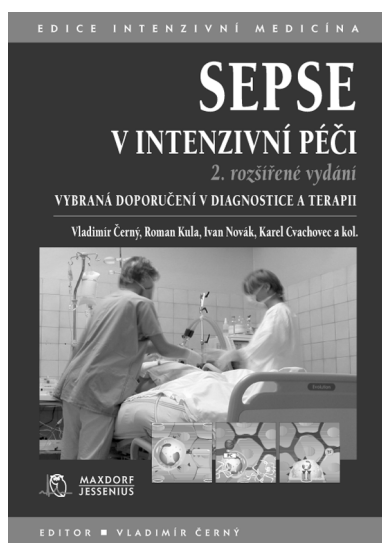
Samozřejmě, napodobení ideálního stavu, který provedl papež, není možné v okamžiku umírání, ve stavu smrtelné úzkosti postiženého a nekontrolovatelné paniky příbuzných. O posledních chvílích je třeba hovořit předem, mít vyjasněný postoj a svou vůli dát najevo ze strany nemocných (anebo ještě zdravých) a z pohledu blízkých. Je třeba počítat i s tím, že úlohy se mohou během okamžiku obrátit. Pro věřícího je lehčí zemřít s pocitem, že smrtí nic nekončí, ale naopak začíná. Pro tento pocit nestačí chodit pravidelně do kostela, je třeba skutečně věřit. Nevěřící to mají těžší, ale též racionální úvaha bez víry v Boha může napomoci v uvědomění si neodvratného konce,

ve snaze o zpomalení běhu života, o ukončení pachtní se za pozemskými statky materiálního původu a přiznání, že konec je neodvratně blízko.

Děkuji ti Svatý Otče Jane Pavle II. za to, jak jsi ovlivnil můj soukromý i profesionální život.

*Doc. MUDr. Viliam Dobiáš, PhD.
Gessayova 17
851 03 Bratislava 5
Slovenská republika
e-mail: viliam.dobias@stonline.sk*

Autor je lékař-záchranář. Vyšlo v kritické příloze časopisu Týždeň, č. 15, dne 11. dubna 2005 (se souhlasem šéfredaktora časopisu Týždeň; překlad: Jiří Pokorný).

SEPSE V INTENZIVNÍ PÉČI (2. vyd.)

*Vladimír Černý, Roman Kula, Ivan Novák,
Karel Cvachovec a kolektiv*

Sepsa se stala jedním z neváženějších témat v oblasti intenzivní medicíny. V roce 2002 vydalo nakladatelství Maxdorf publikaci, která obsahovala doporučené postupy léčby těžké sepsy. Text vycházel z výzkumů mezinárodní skupiny expertů International Sepsis Forum. Nyní byl rozšířen o nová, aktualizovaná doporučení léčby septického šoku (Surviving Sepsis Campaign guidelines for management of severe sepsis and septic shock; 2004) a s ohledem na závažnost problematiky byl do knihy zařazen i doporučený postup diagnostiky jedné z nejtěžších forem invazivního meningokokového onemocnění – meningokokové sepsy. Cílem a přáním autorů je usnadnit svým kolegům z nejširší odborné veřejnosti rozhodování v denní klinické praxi. Pokud bude tento účel alespoň z části splněn, nebylo jejich úsilí vynaložené na vznik této publikace zbytečné.

Vydal Maxdorf v roce 2005, formát A5, váz., ISBN 80-7345-054-2, 212 str., 395 Kč.

Objednávku můžete poslat na adresu: Nakladatelské a tiskové středisko ČLS JEP, Sokolská 31, 120 26 Praha 2, fax: 224 266 226, e-mail: nts@cls.cz